

Právo na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie (a právo na vydanie plnenia poskytnutého v rozpore s právom Únie)

Michael Siman

Fakulta práva PEVŠ,
advokát

kontakt: michael.siman@paneurouni.com

Právo na NŠ a na vydanie BO

- všeobecná charakteristika
- zásady rovnocennosti a účinnosti
- právo na náhradu škody
- právo na vydanie plnenia poskytnutého v rozpore s právom Únie

2

Všeobecná charakteristika

- patria medzi všeobecné zásady práva Únie
- vyplývajú priamo z judikatúry Súdneho dvora bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu
- sú dôsledkami základných vlastností PU (prednosť, priamy účinok) a povinnosti vnútroštátnych orgánov aplikovať PU *ex officio*
- v otázkach neupravených PU (judikatúrou Súdneho dvora) sa subsidiárne použije vnútroštátne právo, pričom musia byť zachované zásady rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity)

3

Zásady rovnocennosti a účinnosti

- **zásada rovnocennosti (ekvivalencie)**
 - vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s únieovým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako sú tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez únieového prvku s podobným predmetom. To znamená, že dotknutý právny subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z únieovej právnej normy minimálne za takých podmienok, za akých by si mohol uplatniť nárok založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez únieového prvku.
- **zásada účinnosti (efektivity)**
 - procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá únieové právo v prospech právnych subjektov, nemôžu byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznaných únieovým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval.

Náhrada škody

- (absolútna) objektívna zodpovednosť ČŠ
- predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu (C-445/06, Danske Slagterier, 24.3.2009, bod 20; Köbler, C-224/01, 30.9.2003, bod 51; Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46 a 48/93, 5.3.1996, bod 51; Francovich a Bonifaci, C-6 a 9/90, 19.11.1991, bod 40)
 - porušená únieová norma priznáva práva pre fyzické alebo právnické osoby alebo zakladá povinnosti pre členský štát (pozri napr. Test Claimants Thin Cap, C-524/04, 13.3.2007, bod 117);
 - porušenie únieového práva je dostatočne závažné;
 - medzi porušením únieového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje priama príčinná súvislosť (kauzálny nexus);
 - škoda naozaj vznikla

5

Náhrada škody

- **dostatočne závažné porušenie práva Únie**
 - Súdny dvor ho posudzuje na základe viacerých znakov (Claimants CFC, C-201/05, Úz. 23.4.2008., body 121 a 122; Köbler, C-224/01, 30.9.2003, Zb. s. I-10239, bod 55; Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46 a 48/93, 5.3.1996, Zb. s. I-1029, bod 56):
 - stupeň jasnosti a presnosti (určitosti) porušeného ustanovenia;
 - rozsah voľnej úvahy, ktorú porušené ustanovenie ponecháva vnútroštátnym orgánom;
 - existencia úmyslu;
 - ospravedliteľná alebo neospravedliteľná povaha omylu;
 - stanovisko únieových orgánov ku konkrétnemu porušeniu práva Únie;
 - prípadné porušenie povinnosti vnútroštátneho súdu podať prejudiciálnu otázku

6

Náhrada škody

- prípady porušenia práva Únie členskými štátom
 - absentujúca alebo nesprávna transpozícia smernice
 - Francovich, C-6 a 9/90; Dillenkofer, C-178, 179 a 188 až 190/94
 - aplikácia ustanovenia vnútroštátneho právneho poriadku odporujúceho úniómu právu
 - CEZ, C-115/08, 27.10.2009, bod 138; Luigi, C-357/06, 18.12.2007, body 28 a 29; Simmenthal II, 106/77, bod 21
 - vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie
 - Kempter, C-2/06, 12.2.2008, body 38 a 39; Kühne a Heitz, C-453/00, 13.1.2004, body 26 až 28
 - prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie
 - Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46 a 48/93, 5.3.1996, body 71 a 72

7

Náhrada škody

- Porušenia úniového práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu najmä:
 - zákonodarný orgán
 - Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46 a 48/93, 5.3.1996, Zb. s. I-1029, body 36 a 34;
 - súdny orgán
 - Köbler, C-224/01, 30.9.2003, Zb. s. I-10239, bod 32;
 - správny orgán
 - Kühne a Heitz, C-453/00, 13.1.2004, Zb. s. I-837;
 - orgán územnej samosprávy
 - Fratelli, 103/88, 22.6.1989, Zb. s. 1839, bod 31;
 - samosprávne organizácie
 - Haim, C-424/97, 4.7.2000, Zb. s. I-5123, body 31 a 32;
 - iné orgány verejnej moci

8

Náhrada škody

- rozsah náhrady škody (AGM-COS.MET, C-470/03, 17.4.2007, body 94 až 96)
 - peňažná náhrada musí byť primeraná
 - nahrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk
 - o výške náhrady škody rozhoduje vždy vnútroštátny súd

9

Náhrada škody

- aktuálna judikatúra Súdneho dvora
 - 26.10.2010, Transportes Urbanos, C-118/08
 - 25.11.2010, Günter Fuß, C-429/09
 - 9.11.2015, Ferreira da Silva e Brito, C-160/14
 - 28.7.2016, Tomášová, C-168/15
 - 15.11.2016, Ullens de Schooten, C-268/15

10

Vydanie plnenia poskytnutého v rozpore s právom Únie

- napríklad vrátenie neoprávnene vybratej alebo zaplatenej dane alebo iných peňažných plnení vybratých v priamej súvislosti s touto daňou (Test Claimants CFC, C-201/05, Uz. 23.4.2008, body 112 a 114; Deville, 240/87)
- napríklad v prípade porušenia čl. 90 a 25 ZES
 - čl. 90 ZES: zákaz uplatnenia vyššieho vnútroštátneho zdanenia na výrobky iných členských štátov v porovnaní s domácimi výrobkami
 - čl. 25: zákaz dovozných a vývozných ciel a poplatkov s rovnocenným účinkom

11